

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

«28» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНЕ ТОРГОВЕЛЬНЕ ПРАВО

рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

галузь знань - D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність - D9 Міжнародне право

освітня програма - Міжнародне право

вид дисципліни - обов'язкова

факультет - юридичний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету
28 серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Завальна Ж.В., д.ю.н., професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного
факультету

Протокол № 19 від 26 червня 2025 року

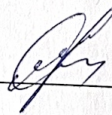
Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін

Олена УСТИМЕНКО

Програму погоджено с гарантом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти за спеціальністю «Міжнародне право»

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
«Міжнародне право»

Ліна ФОМІНА

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 28 серпня 2025 року, № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародне торговельне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму підготовки D9 Міжнародне право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є досягнення всебічного глибокого розуміння та засвоєння студентами сутності, природи та механізмів міжнародного торговельного права в сучасних умовах інтеграції національного законодавства із законодавством Європейського Союзу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення та аналіз правових проблем, формування та обґрунтування правових позицій та застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин - 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
денна форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
30 год.	8 год.
Практичні, семінарські	
30 год.	6 год.
Лабораторні	
Самостійна робота, у тому числі	
90 год.	136 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК 3. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність діяти суспільно відповідально, проявляти громадянську свідомість, відповідати за якість виконаної роботи.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку міжнародного права, його місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій.

ПК1. Здатність розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, форми та способи їх реалізації; види міжнародних суб'єктів та їх роль у сучасних міжнародних відносинах і міжнародній політиці.

ПК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права з таких галузей, як: право міжнародних договорів, право зовнішніх зносин, міжнародне повітряне право, міжнародне морське право, міжнародне космічне право, право міжнародних організацій, право прав людини, міжнародне економічне право, міжнародне екологічне право, міжнародне кримінальне право, право міжнародної безпеки, міжнародне гуманітарне право.

ПК9. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПК16. Здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;

ПРН7. Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами;

ПРН13. Донести до фахівців і нефаківців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародного права;

ПРН16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

1.8. Пререквізити: Теорія держави та права. Цивільне право.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика міжнародного торговельного права.

Поняття міжнародного торгового права. Правова природа міжнародного торгового права. Предмет та метод міжнародного торгового права. Загальна характеристика правовідношення в сфері міжнародного торгового права. Суб'єкти міжнародного торгового права: визначення та види. Об'єкти міжнародного торгового права: визначення та види. Принципи міжнародного торгового права. Система міжнародного торгового права. Джерела міжнародного торгового права.

Тема 2. Міжнародні торгові організації як суб'єкти міжнародного торговельного права.

Поняття міжнародних торгових організацій. Види міжнародних торгових організацій та їх повноваження. Структура міжнародних торгових організацій. ООН в системі міжнародного торговельного права. Всесвітня торгова організація. Міжнародна торгівельна палата. Держава як суб'єкт міжнародного торговельного права. Окремі митні території. Транснаціональні корпорації.

Тема 3. Міжнародні торгові договори.

Поняття міжнародного торгового договору. Види міжнародних торгових договорів. Двосторонні міжнародні договори. Багатосторонні міжнародні договори. Конвенція про міжнародну купівлю-продаж товарів (Віденська конвенція). ГАТТ. Уругвайська угода. Конвенції в сфері інтелектуальної власності. Конвенції про перевезення.

Тема 4. Міжнародні валютні розрахунки.

Поняття міжнародних валютних розрахунків. Види міжнародних валютних

розрахунків. Акредитив. Інкассо.

Тема 5. Способи розв'язання міжнародних торгових спорів

Поняття міжнародного торгового спору. Види міжнародних торгових спорів. Судові способи розв'язання міжнародного торгового спору: Суд ЄС, Міжнародний суд ООН тощо. Альтернативні способи розв'язання міжнародних торгових спорів: міжнародний комерційний арбітраж, ОРС тощо.

Тема 6. Національне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Зовнішньоекономічна політика України. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Загальна характеристика тарифного захисту зовнішньоекономічної діяльності. Митні режими. Загальна характеристика методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 7. Правове регулювання окремих зовнішньоекономічних договорів

Поняття зовнішньоекономічного договору. Види зовнішньоекономічних договорів. Принципи міжнародних комерційних договорів. Облік зовнішньоекономічних договорів. Договір франчайзингу та ліцензійна угода: загальна характеристика. Договір про міжнародне перевезення вантажу. Бартерні операції.

Тема 8. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності у вільних економічних зонах

Поняття та ознаки вільної економічної зони. Види вільних економічних зон. Правове регулювання вільних економічних зон (вітчизняний та міжнародний досвід).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Загальна характеристика міжнародного торговельного права	14	2	2			10	20	2				18
Тема 2. Міжнародні торгові організації як суб'єкти міжнародного торговельного права	18	4	4			10	18					18
Тема 3. Міжнародні торгові договори	18	4	4			10	20	2				18
Тема 4. Міжнародні валютні розрахунки	20	4	4			12	18		2			16
Тема 5. Способи розв'язання міжнародних торгових спорів	20	4	4			12	17		2			15
Тема 6. Національне регулювання	20	4	4			12	19	2				17
Тема 7. Правове регулювання окремих зовнішньоекономічних договорів	20	4	4			12	21	2	2			17

Тема 8. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності у вільних економічних зонах	20	4	4			12	17					17
Усього годин	150	30	30			90	150	8	6			136

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальна характеристика міжнародного торговельного права	2
2.	Міжнародні торгові організації як суб'єкти міжнародного торговельного права	4
3.	Міжнародні торгові договори	4
4.	Міжнародні валютні розрахунки	4 (2)
5.	Способи розв'язання міжнародних торгових спорів	4 (2)
6.	Національне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	4
7.	Правове регулювання окремих зовнішньоекономічних	4 (2)
8.	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності у вільних економічних зонах	4
	Разом	32 (6)

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Загальна характеристика міжнародного торговельного права. (опрацювання додаткової літератури за темою).	10 (18)
2.	Міжнародні торгові організації як суб'єкти міжнародного торговельного права (опрацювання додаткової літератури за темою).	10 (18)
3.	Міжнародні торгові договори. (опрацювання додаткової літератури за темою).	10 (18)
4.	Міжнародні валютні розрахунки (опрацювання додаткової літератури за темою).	12 (16)
5.	Способи розв'язання міжнародних торгових спорів (опрацювання додаткової літератури за темою).	12 (15)
6.	Національне регулювання зовнішньоекономічної діяльності (опрацювання додаткової літератури за темою).	12 (17)
7.	Правове регулювання окремих зовнішньоекономічних договорів (опрацювання додаткової літератури за темою).	12 (17)
8.	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності у вільних економічних зонах (опрацювання додаткової літератури за темою).	12 (17)
	Разом	90 (136)

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні - описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;
2. наочні - демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);
3. практичні - формування вмінь і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу, оцінювання їх знань та умінь використовують поточний та підсумковий контроль.

Форми поточного контролю здобутків студентів за темами навчальної дисципліни становлять усні відповіді (робота в аудиторії – виступ на практичному занятті, відповідь на колоквіумі, відповіді на питання за результатами самостійної підготовки згідно наданих тем, розв'язання практичних змодельованих завдань, написання письмових робіт (розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести). Формами практичних занять можуть бути: колоквіуми, що проходять у вигляді усного опитування викладачем студентів групи за темою заняття; письмові рішення завдань, запропонованих студентам у вигляді фабул конкретних справ, участь у діловій грі за підсумками вирішення письмових завдань. Письмова робота може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести, вирішення змодельованих завдань тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Завдання може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести, вирішення змодельованих завдань.

Студента допускають до складання семестрового підсумкового контролю за умови набрання ним мінімум 10 балів. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового контролю з навчальної дисципліни, складає 40. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Питання до заліку

1. Поняття міжнародного торгового права.
2. Правова природа міжнародного торгового права.
3. Предмет міжнародного торгового права.
4. Метод міжнародного торгового права.
5. Загальна характеристика правовідношення в сфері міжнародного торгового права.
6. Суб'єкти міжнародного торгового права: визначення та види.
7. Об'єкти міжнародного торгового права: визначення та види.
8. Принципи міжнародного торгового права.
9. Система міжнародного торгового права.
10. Джерела міжнародного торгового права.
11. Поняття міжнародних торгових організацій.
12. Види міжнародних торгових організацій та їх повноваження.
13. Структура міжнародних торгових організацій.
14. ООН в системі міжнародного торговельного права.
15. Всесвітня торгова організація.
16. Міжнародна торгівельна палата.
17. Держава як суб'єкт міжнародного торговельного права.

18. Окремі митні території.
19. Транснаціональні корпорації.
20. Поняття міжнародного торгового договору.
21. Види міжнародних торгових договорів.
22. Двосторонні міжнародні договори.
23. Багатосторонні міжнародні договори.
24. Конвенція про міжнародну купівлю-продаж товарів (Віденська конвенція).
25. ГАТТ.
26. Конвенції в сфері інтелектуальної власності.
27. Конвенції про перевезення.
28. Поняття міжнародних валютних розрахунків.
29. Види міжнародних валютних розрахунків.
30. Акредитив.
31. Інкассо.
32. Поняття міжнародного торгового спору.
33. Види міжнародних торгових спорів.
34. Судові способи розв'язання міжнародного торгового спору: Суд ЄС, Міжнародний суд ООН тощо.
35. Альтернативні способи розв'язання міжнародних торгових спорів: міжнародний комерційний арбітраж, ОРС тощо.
36. Зовнішньоекономічна політика України.
37. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
38. Недержавні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
39. Загальна характеристика тарифного захисту зовнішньоекономічної діяльності.
40. Митні режими.
41. Загальна характеристика методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
42. Поняття зовнішньоекономічного договору.
43. Види зовнішньоекономічних договорів
44. Принципи міжнародних комерційних договорів.
45. Облік зовнішньоекономічних договорів.
46. Договір франчайзингу та ліцензійна угода: загальна характеристика.
47. Договір про міжнародне перевезення вантажу.
48. Бартерні операції.
49. Поняття та ознаки вільної економічної зони.
50. Види вільних економічних зон.
51. Правове регулювання вільних економічних зон (вітчизняний та міжнародний досвід).

9. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 40 = 40$:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:

$\Sigma 40$ – сума максимальної кількості балів

$\Sigma 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\Sigma 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання		Разом	Екзамен	Сума
T1-T8	KP	60	40	100
$\Sigma 40$	20			

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів.

Відповідь на семінарському занятті – **1-5 балів**.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити

проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та залікових робіт

Контрольні та залікові роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота складається з 20 тестових завдань, залікова робота – із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має варіанти відповідей, тільки один з яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90-100	зараховано
80-89	
70-79	
60-69	
50-59	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Міжнародні комерційні контракти: навч. посібн. І.А. Діковська. К.: Алерта, 2016. 322 с.
2. Віхров О.П. Правове регулювання господарських відносин в окремих сферах і галузях економіки. К.: Юрінком Інтер, 2017. 448 с.

Допоміжна література

1. Баймуратов М. О. Міжнародний економічний правопорядок: актуальні питання правового регулювання : монографія. М.О. Баймуратов, Є.О.Львова, Б.В. Бабін; за ред. д.ю.н., проф. М.О. Баймуратова. Суми : Університетська книга, 2011. 257 с.
2. Київець О.В. Міжнародне торгове право: навч. посіб. О.В. Київець, В.О. Голубева; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. К: КНЕУ, 2010. 450 с.
3. Омельченко А. Місце та роль законодавства України про зовнішньоекономічну діяльність. *Право України*. 2011. № 6. С. 174-176.
4. Тюріна Н.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Навчальний посібник. Н.М. Тюріна, Н.С. Карвацка. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 408 с.
5. Алексеева Т.І. Міжнародна торгівля: навч. посібник. Харківський національний економічний ун-т. Х. : ХНЕУ, 2007. 252 с.
6. Береславська О.І. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посіб. М.І. Савлук (ред.). К.: Видавництво КНЕУ, 2002. 390 с.
7. Мицик В.В., Буроменський М. В., Гнатовський М.М., Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. Т. 2. Основні галузі / В.В. Мицик, М. В. Буроменський, М.М. Гнатовський та ін.; за ред. Мицика В.В. 2-ге вид., змін. Харків: Право, 2020. 624 с.

8. Пузанова Г.И. Порівняльний аналіз правового регулювання допуску іноземних інвестицій в економіку України та зарубіжних країн. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2015. № 14, Том 2. С. 4-8.

9. Шемшученко С.О. Захист іноземних інвестицій: міжнародно- правові стандарти: монографія; НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, Ін-т законодавства ВР України. Київ: Юрид. думка, 2014. 212 с.

10. Задихайло Д.В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: моногр. Харків : Юрайт, 2012. 456 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал органів судової влади України. URL: <http://court.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>